

AVERBODE EN STUDIOWERK

BEHALVE VOOR DE WEEKBLADEN *KUIFJE* EN *ROBBEDOES* TEKENT BERCK OOK STRIPS EN ILLUSTRATIES VOOR ANDERE TIJDSCHRIFTEN. IN DIT HOOFDSTUK KOMT ZIJN PRODUCTIE VOOR UITGEVERIJ AVERBODE AAN BOD. EN NAAR HET VOORBEELD VAN STUDIO VANDERSTEEN STAMPT HIJ ZIJN EIGEN STUDIO'S UIT DE GROND. IN DE NAAM VAN STUDIO ARLE ZITTEN NOG LETTERS VAN ZIJN COLLEGA LEO LOEDTS VERVAT, VOOR ZIJN OVERIGE STUDIOWERK MOETEN ASSISTENTEN DAARENTEGEN NIET REKENEN OP NAAMVERMELDING.

door Joris De Smet

Bercks overstap van *Kuifje* en Lombard naar *Robbedoes* en Dupuis verloopt niet zonder slag of stoot. Dupuis verklaart zich akkoord om Berck aan te werven, maar pas zodra zijn contract met Lombard beëindigd is. Berck legt zelf uit wat er dan volgt: "Zodra Lombard dat vernam, in november 1967, brak het vagevuur los. Mijn contract werd niet opgezegd, maar ik kreeg geen opdrachten meer, overal werd de kraan voor mij dichtgedraaid, ook de financiële."¹ De situatie escaleert snel. "Godelieve Mulders en ik waren vijftien jaar getrouwd, onze drie kinderen werden groter, wij hadden serieus geleend voor ons eigen huis. Tot overmaat van ramp stierf mijn vader zodat mijn moeder, die geen inkomen meer had en acht maanden moest wachten op haar pensioentje, te onzen laste viel. Net toen we vaststelden dat ons nog amper vierduizend frank restte (ongeveer 100 euro) en een failliet onontkoombaar leek, keerde het tij. Dupuis bereikte een akkoord met de Lombard Uitgaven die echter alle rechten op de door mij gecreëerde personages behielden. Maar in juni 1968 kon ik opnieuw beginnen, vanaf nul."¹ In die moeilijke periode zit de knip op de beurs

ten huize Berckmans. Maar de breuk komt niet als een donderslag bij heldere hemel. In de aanloop naar dat kritieke moment, en ongetwijfeld geïnspireerd door de steeds meer verzuurde relatie met Lombard, onderneemt Berck nog voor zijn ontslag al een reeks initiatieven die niet meer langs de redactie in de Paul-Henri Spaaklaan lopen.

KAPITEIN RATELSLEUTEL

In het *Pilote*-kerstnummer van 19 december 1963 (vijfde jaargang, nummer 217) staan zes pagina's werk van Berck op scenario van Yves Duval. Het betreft *Les Colères du Capitaine Racagnac*, een kort verhaal over een lichtgeraakte kapitein die dienst deed in Napoleons leger en de overgang van diens keizerrijk naar het koninkrijk van Lodewijk XVIII maar moeilijk verteert. Het eerste verhaal is meteen avontuur aan een hoog tempo. De kapitein gaat nagevoel onmiddellijk op de vuist met enkele

Karikatuur van Berck door Jijé, getekend op het stripfestival van Angoulême in 1975.

De eerste twee pagina's van het korte verhaal *Les Colères du Capitaine Racagnac* uit *Pilote* nummer 217 van 19 december 1963.

koningsgezinden waarop hij wordt gearresteerd en in de gevangenis belandt. Gelukkig komt zijn ouwe dienstmakker, Bretache, opdruven om hem te bevrijden. De weg naar de vrijheid leidt langs een goed gekozen vermomming, flink wat acteerwerk en zelfs een duel. Het tweetal stelt een koets en kan ontsnappen. Racagnac maakt zich sterk dat hij en zijn kompaan voorlopig veilig zijn, maar is er tegelijk nogal zeker van dat het avontuur hen snel zal inhalen. Ondanks die hoopvolle inzet gebeurt dat niet.

Deze introductie is meteen het enige verschijnen van 'Kapitein Ratelsleutel' in het weekblad van oude bekenden René Goscinny en Albert Uderzo. De reden waarom laat zich raden, want er wordt niets over geschreven. Het vraagt echter niet zoveel verbeelding om te vermoeden dat Berck hier geconfronteerd wordt met de wat minder prettige kant van zijn contract met Lombard. Dat bevat namelijk een exclusiviteitsclausule. Het zal niemand zijn ontgaan dat dit nieuwe heldenduo zijn opwachting maakt in dezelfde periode dat Hansje en sergeant Botermans, dat andere Napoleontische heldenduo,

in *Kuifje* grote sier maken. En dat is dan misschien toch wat te veel uit hetzelfde vaatje getapt?

De stripreeksen die Berck vervolgens lanceert, laten zich alvast niet meer zo gemakkelijk vergelijken met zijn lopende reeksen in het weekblad *Kuifje*. Bovendien boort hij voortaan — ongetwijfeld niet toevallig — andere markten aan dan de Franco-Belgische.

DE VLAAMSE STUDIO'S ACHTERNA

Terwijl Berck zijn gevechten met de Lombard-redactie levert, kijkt hij goed naar wat er met zijn collega's aan de Vlaamse kant gebeurt en hoe zij zich steeds meer organiseren in studio's rond succesvolle tekenaars. Zo is er onder meer het voorbeeld van Willy Vandersteen, die zich omringt met jong talent en hen opleidt als assistenten. Dat laat toe om de productie — en dus de inkomsten — gevoelig op te drijven zonder zich te moeten beperken tot een enkel personage of een enkele reeks. Studio Vandersteen produceert op het hoogtepunt van zijn succes in de jaren 1960 niet minder dan acht reeksen, elke maand een ongelofelijke honderdtachtig

LACHEN MET DE DOOD

BEGIN JAREN 1980 ZIT RAOUL CAUVIN ALS VASTE WERKNEMER VAN DUPUIS NOG GEBETONNEERD BIJ DE UITGEVERIJ VAN HET WEEKBLAD *ROBBEDOES*. TOCH GAAT DE SCENARIST VÓÓR DE WOELIGE PERIODE DIE DE UITGEVERIJ EN HET WEEKBLAD DOORSPARTELLEN (ZIE VORIGE INTEGRALE) AL ELDERS KIJKEN OF HET GRAS ER GROENER IS, TELKENS OP ANONIEME BASIS. VOOR *ROBBEDOES* CREËERT HIJ INTUSSEN NIEUWE REEKSEN WAARIN DE DOOD EEN ROL VAN BETEKENIS VERVULT.

door David Steenhuyse

Voor de in de Nederlandse weekbladen *Sjors* en *Eppo* verschijnende reeks *Lowietje* van Berck is Raoul Cauvin zonder vermelding van zijn naam een van de scenaristen. Ook voor Bercks Duitstalige sf-reeks *Mischa* levert Cauvin tussen 1972 en 1974 verschillende verhalen. En uit (onderbetaalde) vrienden-dienst schrijft hij van 1981 tot 1983 enkele scenario's voor Berck die hij voor *Zonneland* tekent (zie het dossier over Berck in deze integrale).

Dergelijke uitstapjes van Cauvin zijn niet enkel gereserveerd voor zijn *Sammy*-collega Berck. In 1978 ontmoet de scenarist op een plaatselijk stripfestival in het Franse Bouches-du-Rhône tekenaar Louis-Michel Carpentier. Ze wonen nota bene allebei dicht bij elkaar in Brussel. Cauvin werkt er in de Livornostraat en woont twee straten daarvandaan in de Faiderstraat. Tussen die twee straten bevindt zich de Paul Emile Jansonstraat, waar Carpentier woont.

De Brusselaar komt uit de tekenfilmsector en werkt sinds 1967 voor Belvision waar hij alle stadia van het vak doorloopt. Hij begint als intervaltekenaar voor de eerste langspeeltekenfilms van *Asterix*, klimt op naar tekenaar voor de tekenfilms *Asterix en Cleopatra* (1968) en *Kuifje en de Zonnetempel* (1969) en eindigt als chef-animator voor *Lucky Luke: Daisy Town* (1971), *Kuifje en het Haaienmeer* (1972) en *De Fluit met Zes Smurven* (1976). Een van zijn naaste col-

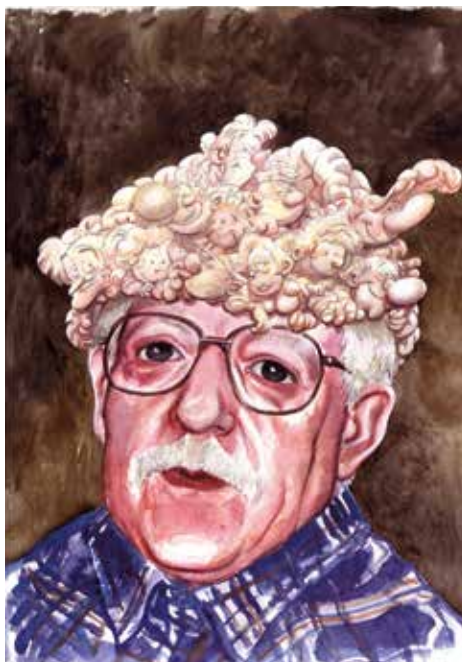
lega's is Nic Broca. Zijn producer heet José Dutilleu. Met beide heren krijgt Cauvin te maken wanneer ze respectievelijk aan het roer van de stripreeks *Robbedoes en Kwabbernoot* en het weekblad *Robbedoes* komen te staan, ten voordele van Cauvin die het vertrouwen krijgt om de stripreeks als scenarist over te nemen (zie vorige integrale).

POST-APOCALYPTISCHE RATTEN

Vanaf 1975 laat Carpentier zich opmerken als tekenaar van stripverhalen naar de romans van Gravin de Ségur. De eerste drie verhalen zijn ook te lezen in het tijdschrift *Femmes d'Aujourd'hui* wat een grote zichtbaarheid oplevert. Casterman geeft er tussen 1975 en 1984 elf albums van uit en vertaalt er negen. Jean-Claude Lowenthal bewerkt de romans tot stripscenario's. En dat leidt tot uitnodigingen zoals het Franse

stripfestival waar Carpentier en Cauvin elkaar ontmoeten. Ze willen graag samenwerken, maar over welk onderwerp?

Het nieuwbakken duo kiest voor een post-apocalyptische komische avonturenreeks met ratten in de hoofdrol. *De Rioolkoninkjes* is geboren. De toon is volwassen in de reeks waarin de heerser van de ratten de wereld probeert te herscheppen. Carpentier en Cauvin hebben vanuit hun beider publicatieachtergrond de keuze uit Casterman en Dupuis om hun nieuwe reeks onder te brengen.

Raoul Cauvin door Marc Hardy. Uit zijn brein komen letterlijk de vele creaties die hij bedacht.

KAPOEN CAPONE

MISS KAY BORDUURT VERDER OP DE KORTE VERHALEN DIE IN MA ATTAWAY ZIJN GEBUNDELD EN DIEPT HET GOED GEVONDEN GEGEVEN NOG WAT MEER UIT. NIET ALLEEN ELIOT NESS ZIT OP DE HIELEN VAN DE GEHEIMZINNIGE MISS KAY EN HAAR ILLEGALE DRANKSMOKKEL, OOK AL CAPONE KRIJGT HET MET JACKS MAMA AAN DE STOK. HET IS VOOR HET EERST DAT DEZE NOTOIRE GANGSTERBAAS IN SAMMY OPDUIKT. LATER WORDT HIJ EEN VAST NEVENPERSONAGE IN DE STRIPREEKS. JE KRIJGT NU AL EEN HISTORISCHE KENNISMAKING.

door David Steenhuyse en Joris De Smet

Twee stickers als promotie voor de uitgave van PB Papier uit 1986 (zie pagina 103). De briefopener is een relatiegeschenk van Dupuis uit 1986. Op de ene kant van het handvat staat het logo van Dupuis, op het andere dat van de reeksnaam *Sammy*.

Jack Attaway zet in *Miss Kay* de achtervolging in op een mysterieuze bendeleider die niemand minder is dan zijn geliefde moeder. Iedereen is erop uit om gehakt te maken van deze ijverige persoon die een fortuin wil verdienen om haar onbemiddelde zoon te helpen. Samen met een paar gepensioneerden, die de verveling van de bejaardentehuizen willen verdrijven, voorziet de roekeloze dame de bars van de grote stad aan het Michiganmeer van sterke-drink. Sammy wordt verscheurd tussen loyaliteit aan zijn baas en de angst dat zijn baas achter de identiteit van Miss Kay komt en stort in een zware depressie.

Een opeenvolging van misverstanden en heerlijke wendingen maken deze aflevering bijzonder uit-zinnig. De scenarist heeft duidelijk zijn batterijen opgeladen door de kring van personages rond Jack Attaway uit te breiden. Als een bekwaam professional overdrijft hij echter niet, in tegenstelling tot het volgende verhaal waarin een bovennatuurlijk aspect wordt opgegraven.

ZELFCENSUUR

Op het eind van het verhaal is ma Attaway te zien in een vermomming als een Chinese met alle stereotyperingen van dienst: gele huidskleur,

